

รัฐธรรมนุญ

รัฐธรรมนูญ

2

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็น**กฎหมาย**สูงสุดแห่ง**ราชอาณาจักรไทย**
- กฎหมายอื่น ๆ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้
- โดยในปัจจุบันนี้ **ศาลรัฐธรรมนูญ** เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญและวินิจฉัยข้อขัดแย้งข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครอง**ราชอาณาจักรไทย** ซึ่งตั้งแต่ปี **พ.ศ. 2475** จนถึงปัจจุบัน
- การที่ราชอาณาจักรไทยมีรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น 18 ฉบับแสดงให้เห็นถึงการขาดเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ

ความหมายของรัฐธรรมนูญ

3

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 6 ให้ความหมายของรัฐธรรมนูญไว้ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บัญญัตินั้นเป็นอันใช้ไม่ได้

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

4

- เป็นกฎหมายแม่บทสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งระบุที่มาและการใช้อำนาจอธิปไตยไว้อย่างชัดเจน
- เป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของฝ่ายต่าง ๆ ไว้ และการได้มาซึ่งฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ
- เป็นกฎหมายที่ให้หลักประกัน และการให้ความคุ้มครองในสิทธิ และเสรีภาพเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน การนับถือ ศาสนา การแสดงความคิดเห็น ซึ่งใครจะละเมิดมิได้

ประเภทของรัฐธรรมนูญ

5

- รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร
- รัฐธรรมนูญจารีตประเพณี

รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร

- หมายถึง รัฐธรรมนูญที่มีการบัญญัติหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้าง การได้มาและการใช้อำนาจอธิปไตย การกำหนดสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทั้งหลาย
- ประเทศที่มีการใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

รัฐธรรมนูญจารีตประเพณี

7

- หมายถึง รัฐธรรมนูญที่ไม่ได้เขียนหรือบัญญัติขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างครบถ้วนในเอกสารฉบับเดียวกัน แต่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งสภานิติบัญญัติเป็นผู้จัดทำขึ้น และประกอบด้วยส่วนที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในรูปของกฎหมายต่าง ๆ เช่น ธรรมเนียมประเพณีในการปกครอง เป็นต้น
- ประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญประเภทนี้ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ
- ส่วนประเทศไทย มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่ยังคงใช้รัฐธรรมนูญจารีตประเพณีควบคู่กันไปกับรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรไปด้วย

เนื้อหาในรัฐธรรมนูญ

- คำปรารภ (ที่มา/ความจำเป็น/ จุดประสงค์/ประวัติ)
- รูปของรัฐ (รัฐเดี่ยว/รัฐรวม)
- รูปการปกครอง
- นโยบายแห่งรัฐ
- ประมุขของรัฐ
- สิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- หน้าที่ของประชาชน

เนื้อหาในรัฐธรรมนูญ (ต่อ)

- อำนาจอธิปไตย (อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ)
- การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- บทเฉพาะกาล

ลักษณะของรัฐธรรมนุญที่ดี

10

- มีข้อความที่ชัดเจนแน่นอน
- มีบทบัญญัติครบถ้วน
- มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- มีบทบัญญัติไม่ยาวเกินไป
- มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญของไทย

11

- ประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย
- พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
- เมื่อปี พ.ศ. 2475 ได้มีคณะบุคคลซึ่งเรียกตัวเองว่า คณะราษฎร ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองและได้สถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น โดยมีพระมหากษัตริย์
- เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรก โดยเรียกชื่อว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475

รัฐธรรมนูญของไทย (ต่อ)

12

- วันที่ 10 ธันวาคม 2475 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร เรียกชื่อว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475
- ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญอีกหลายครั้ง
- ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วจำนวน 18 ฉบับ
- รัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ประเภทของการใช้รัฐธรรมนูญ

13

- แบ่งการใช้เป็น 2 ประเภท คือ
 - รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว มี 7 ฉบับ
 - รัฐธรรมนูญฉบับถาวร มี 13 ฉบับ

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

14

- พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490
- ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502
- ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515
- ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520
- ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549

รัฐธรรมนูญฉบับถาวร

15

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519

รัฐธรรมนูญฉบับถาวร (ต่อ)

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งหมด

17

- พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ต่อ 1)

18

- ❑ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511
- ❑ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519
- ❑ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ต่อ 2)

- ❑ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557
- ❑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การแบ่งกลุ่มรัฐธรรมนูญ

20

แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

- สภานิติบัญญัติที่มาจากการเลือกตั้ง
- สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการสรรหา
- สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการแต่งตั้ง

สภานิติบัญญัติที่มาจากกาเลือกตั้ง

- สภานิติบัญญัติในกลุ่มนี้จะมาจากกาเลือกตั้งทั้งหมด.
ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2489 (ซึ่งสภาผู้แทนมีการเลือกตั้งโดยตรง ส่วน
สภาสูงซึ่งเรียกว่า พฤษสภา มาจากกาเลือกตั้งโดยอ้อม)
และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2540 (ที่ทั้งสองสภามาจากกาเลือกตั้งโดยตรง)

สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการสรรหา

- สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการสรรหาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยที่สมาชิกผู้มาจากการสรรหาเหล่านั้นมีอำนาจมากพอในการจำกัดอำนาจสมาชิกที่มีมาจากการเลือกตั้งได้ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการแต่งตั้ง

23

- ฝ่ายบริหารมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหรือเกือบจะเป็นเช่นนั้น ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549

รัฐธรรมนูญของไทยฉบับประชาธิปไตย

24

□ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ

พ.ศ. 2475

พ.ศ. 2489

พ.ศ. 2492

พ.ศ. 2517

พ.ศ. 2521

พ.ศ. 2540

พ.ศ. 2550 และ

พ.ศ. 2560

สาระสำคัญ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

25

- หมวด1 บททั่วไป
- หมวด2 พระมหากษัตริย์
- หมวด3 สิทธิและเสรีภาพ ของชนชาวไทย
- หมวด4 หน้าที่ ของชนชาวไทย
- หมวด5 แนวนโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐ

สาระสำคัญ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

26

- หมวด 6 รัฐสภา
- ส่วนที่ 1 บททั่วไป
- ส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร
- ส่วนที่ 3 วุฒิสภา
- ส่วนที่ 4 คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ส่วนที่ 5 บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง
- ส่วนที่ 6 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
- ส่วนที่ 7 ผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา
- ส่วนที่ 8 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ

สาระสำคัญ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

27

- หมวด**7** คณะรัฐมนตรี
- หมวด**8** ศาล
- ส่วนที่ **1** บททั่วไป
- ส่วนที่ **2** รัฐธรรมนูญ
- ส่วนที่ **3** ศาลยุติธรรม
- ส่วนที่ **4** ศาลปกครอง
- ส่วนที่ **5** ศาลทหาร
- หมวด**9** การปกครองส่วนท้องถิ่น

สาระสำคัญ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

28

- หมวด**10** การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
- ส่วนที่ **1** การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินหนี้สิน
- ส่วนที่ **2** คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ
- ส่วนที่ **3** การถอดถอนจากตำแหน่ง
- ส่วนที่ **4** การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง
- หมวด**11** การตรวจเงินแผ่นดิน
- หมวด**12** การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- บทเฉพาะกาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

29

1. บททั่วไป ประกอบด้วย

- รูปของรัฐ
- ระบบการปกครอง
- รูปแบบรัฐบาล

รูปแบบของรัฐ

30

- เป็นรัฐเดี่ยว
- มีรัฐบาลกลาง
- มีอำนาจบริหารราชการทั้งภายในและภายนอก
เพียงรัฐเดี่ยว

ระบบการปกครอง

- ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (มาตรา 2)
- การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่มีรากฐานมาจากประชาชน และเป็นการปกครองที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผู้ปกครองจะละเมิดมิได้
- อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศคืออำนาจอธิปไตย เป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงใช้ผ่านรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล

รูปแบบรัฐบาล

32

□ รูปแบบรัฐบาลเป็นรูปการปกครองแบบรัฐสภา

ลักษณะสำคัญ คือ

□ ประมุขของรัฐกับหัวหน้าฝ่ายบริหารเป็นคนละคนกัน

ประมุขของรัฐ คือ พระมหากษัตริย์

หัวหน้าฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรี

□ ประมุขของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบในภาระใด ๆ การกระทำใด ๆ ของพระมหากษัตริย์ต้องมีผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

รูปแบบรัฐบาล (ต่อ)

33

- คณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา คือ รัฐสภาสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีได้
- รัฐบาลจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนเข้าบริหารประเทศ
- สมาชิกรัฐสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี ในปัญหาการบริหารราชการแผ่นดิน
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

สิทธิเสรีภาพของประชาชน

34

- บททั่วไป (มาตรา 26 -69)
- ความเสมอภาค
- สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- สิทธิในทรัพย์สิน
- สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

สิทธิเสรีภาพของประชาชน (ต่อ)

35

- สิทธิเสรีภาพในการศึกษา
- สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ
- สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน
- เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม
- สิทธิชุมนุม
- สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

หน้าที่ของประชาชนชาวไทย

36

- พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย
- ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ สาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้องและสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ ต้องทำหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

ประกอบด้วย 2 สภา

สภาผู้แทนราษฎร

+

วุฒิสภา

หน้าที่สำคัญ

การบัญญัติกฎหมาย

ควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร

สมัยประชุม

39

1 ปี

=

2 สมัย

สมัยแรก	สมัยสามัญ ทั่วไป	สามารถพิจารณาเรื่องอะไรก็ได้
สมัยที่ 2	สมัยนิติบัญญัติ	พิจารณาได้เฉพาะกฎหมาย การตั้งกระทู้ถาม และการ ถอดถอนบุคคลออกจาก ตำแหน่ง

สภาผู้แทนราษฎร

40

มีสมาชิก	500 คน
มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตในแต่ละจังหวัด	350 คน
แบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง	150 คน

การกำหนดเขตเลือกตั้งแบบสัดส่วน

41

- แบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 กลุ่มจังหวัด
- แต่ละกลุ่มจังหวัดถือเป็นเขตเลือกตั้ง

การจัดกลุ่มจังหวัด

- จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันอยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกัน
- แต่ละกลุ่มต้องมีจำนวนราษฎร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนที่มีการเลือกตั้ง
- ให้จังหวัดทั้งจังหวัดอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน

หน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร

43

- จัดทำและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และเสนอร่างพระราชบัญญัติ
- มีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
- มีหน้าที่ขอเปิดอภิปรายไม่ว่าเรื่องใดก็ได้

จัดทำและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

44

- เสนอร่างพระราชบัญญัติจะต้องเสนอได้โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐมนตรี
- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน

อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

45

- โดยการตั้งกระทู้ถามให้รัฐมนตรีตอบ
- การตั้งกระทู้ถามนายกหรือรัฐมนตรีในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินจะต้องเป็นปัญหาสำคัญ

การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ

46

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ

การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ

47

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เป็นรายบุคคล	การอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีทั้งคณะ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5
มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปราย ทั่วไป	มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติทั่วไป
จะต้องมีการเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีต่อไปมาด้วย	ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้
ในระหว่างการเสนอญัตตินี้ นายกรัฐมนตรี จะยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้	

การลงมติไม่ไว้วางใจ

48

รัฐมนตรีเป็นรายบุคคล	รัฐมนตรีทั้งคณะ
<p>จะต้องมีเรื่องไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีเกินกึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของสภา ผู้แทนราษฎร</p>	<p>จะต้องมีคะแนนเสียงไม่เกินกึ่งหนึ่ง ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ของสภา ผู้แทนราษฎร</p>
<p>ผลของการที่สภาผู้แทนราษฎรไม่ ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี คือ คณะรัฐมนตรีทั้งคณะจะต้องพ้นจาก ตำแหน่ง</p>	<p>การที่รัฐมนตรีถูกสภาผู้แทนราษฎร ลงมติไม่ไว้วางใจนั้น ทำให้สมาชิก ภาพของรัฐมนตรีสิ้นสุดลง</p>

ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 250 คน

สมาชิกวุฒิสภา 244 คนมา
จากการสรรหา

เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง
6 คน

มาจากการคัดเลือกของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 194 คน
และมาจากการสรรหาใน 10 กลุ่มอาชีพ จำนวน 50 คน

ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการ
ทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้
บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา

50

<p>ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน</p>	<p>การตั้งกระทู้ถามเพื่อให้รัฐมนตรีตอบสมาชิกไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 มีสิทธิของเปิดอภิปรายทั่วไป</p>
<p>มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p>	<p>เพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการ ปปช. ด้วยคะแนนเสียง 3 ใน 5</p>
<p>มีอำนาจถอดถอนกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ</p>	<p>กรณีขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 5</p>

คณะรัฐมนตรี

51

เป็นองค์กรฝ่ายบริหาร	
ประกอบด้วย	
นายกรัฐมนตรี 1 คน	รัฐมนตรีอื่น ๆ ไม่เกิน 35 คน
ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์	

หน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

52

ก่อนเข้าบริหารราชการแผ่นดิน	จะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยไม่มีการลงมติ ความไม่ไว้วางใจ
การบริหารราชการแผ่นดิน	รัฐมนตรีจะต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร
ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไป	เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติ

- เป็นการใช้อำนาจอธิปไตย ในส่วนอำนาจของตุลาการอันเป็นบทบัญญัติด้วยการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่าง ๆ ให้บริสุทธิ์ยุติธรรม

แบ่งออกเป็น

ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลยุติธรรม

ศาลปกครอง

ศาลทหาร

มีอำนาจพิจารณาคดีเป็นการทั่วไป

มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่ไม่ได้อยู่ในเขตศาลอื่น ๆ

มีอำนาจในการพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

หลักประกันความเป็นอิสระของศาลยุติธรรม

56

- การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน การลงโทษผู้พิพากษา ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศาลยุติธรรมก่อน
- กำหนดให้ศาลยุติธรรม เป็นอิสระ ขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา

ศาลปกครอง

57

- มีอำนาจพิจารณาเฉพาะคดีปกครอง ซึ่งเป็นคดีพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน
- ศาลปกครอง แบ่งออกเป็นศาลปกครองชั้นต้นศาลปกครองสูงสุดศาลปกครองชั้นอุทธรณ์

หลักประกันความเป็นอิสระของศาลปกครอง

- การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน และการลงโทษตุลาการในศาลปกครอง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง
- สำนักงานศาลปกครองมีอิสระในการบริหารงานบุคคลงบประมาณ การดำเนินงานเรื่องอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การปกครองส่วนท้องถิ่น

59

- รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ
- กำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย สภาท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

60

- การตรวจสอบทรัพย์สิน
- การกระทำที่เป็นการกีดกันแหล่งผลประโยชน์
- การถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

61

การตรวจสอบ ทรัพย์สิน

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่
นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น ๆ
ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่
กฎหมายบัญญัติ
มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
ต่อคณะกรรมการ ปปช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

62

การตรวจสอบ ทรัพย์สิน

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นหรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว ผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

63

การกระทำ
ที่เป็นการกีดกัน
แหล่ง
ผลประโยชน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้อง

- ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการต่าง ๆ ของรัฐ
- ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ
- ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยงานราชการของรัฐ
- ไม่กระทำการเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 48 เช่น เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

64

การกระทำ
ที่เป็นการกีดกัน
แหล่ง
ผลประโยชน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้อง

- ไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่อง
- การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนข้าราชการ
- การให้ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินประจำพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

65

การถอดถอน
ออกจาก
ตำแหน่ง

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประธานศาลต่าง ๆ หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดถือว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิก หรือประชาชนจำนวน ไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง
- สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนน โดยการลงคะแนนเสียงลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอาคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

66

การดำเนิน
คดีอาญา กับผู้
ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

- ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ ตามกฎหมายอื่น
- ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา

องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

67

องค์กรอิสระ	<ul style="list-style-type: none">• คณะกรรมการการเลือกตั้ง• ผู้ตรวจการแผ่นดิน• คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ• คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
องค์กรอื่น	<ul style="list-style-type: none">• องค์กรอัยการ• คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน• สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ